

La tàctica calumniosa

Les forces netament d'esquerra han de prendre experiència de l'atac banyat de què han estat objecte els seus homes.

Feta ja temps que la campanya s'havia iniciat i prenia cos amb rumors de tota mena: a cada una de les nostres figures polítiques se li penjava una acusació calumniosa i fantàstica. I feta riure el sentir com les cses més descabellades s'anaven dient de boca a boca, amb la repulsa de la gent, però com a rumor establert.

Ningú estava lliure de la infàmia; i fins la figura més alta i més immaculada de Catalunya, que la representa tota, sofria l'atac vil.

La campanya, per la intensa manera com era sostinguda, forçosa, havia d'obrir a un pla, a una pensada, tramada i desenrollada freament, d'acord amb una tàctica i amb la complexitat d'elements diversos, alguns de ben a prop, ço que augmentava la indignitat.

El succés ha d'alligir a les esquerres. Cap consideració ni cap detall en la conducta ni el programa. Cap tracte ni contacte amb els homes venuts, eterns enemics, que havien lluitat per a barrar el pas al sentit revolucionari que l'Esquerra representa. Unió compacta i íntima de tots els matissos que constitueixen la gran força política triomfant sota el mestratge gloriós de l'Avi-Macià. Vida política intensa, activa i audaç, en els braços del poble, del qual els altres estan separats i no entenen el llenguatge.

Els procediments polítics tèrbols i deslleials, les lluites de política convertides en lluites a ganivet i per l'espalla, sense cap mirament a responsabilitats i interessos que deuen de surar per damunt de tot i per damunt de tots, no s'han de poder tornar a reproduir mai més.

La calúmnia, la infàmia i la vilèsia no poden tenir estada a casa nostra.

LLUIS COMPANYS

La «bona premsa»

Una nova canallada

«El Matí», fidel a la conxorxa de les dretes, preté, en el seu número del diumenge, fer arribar la seva bava al nostre bon amic Joan Casanoves, cap de la majoria consistorial. La consigna de voler desprestigiar als homes de les esquerres és ben palesa. El «Calumnia», que algo queda, és avui el mot d'ordre. «El Matí», diari catòlic per excel·lència, sabent que menteix descaradament, publica, a tot honor, el següent solt, exemple inimitable de literatura canallesca.

Llegeixin-lo i judiquin: Quan més cregut estàvem de la falta de recursos del nostre Ajuntament, unes declaracions fetes, no sabem si per esviar temences o per pura informació, ens vingueren a retornar la tranquil·litat respecte l'esdevenidor del paper municipal.

Tenim el precedent del vènciment de juny i estàvem patint certs que el cas es repetiria, per bé que temporalment, en els vènciments de fi d'any. Tot i que la nostra Corporació Municipal, compta amb mitjans propis per nodrir els seus pressupostos amb ingressos quantiosos, no és menys cert que hi ha esvoranc d'alguns milions de pessetes de deficit, de costos tapar.

Concitem el fracs del Govern i la impossibilitat d'adquirir diner en les banques oficial i privada per la crítica situació que travessen en l'actualitat.

Per això, quan més cregut estàvem de la falta de metatlle, l'afirmació feta pel Sr. Casanoves, en aquell moment, al·lucinant, de què el diari que tenien era abundant, i que no tan sols permetria assegurar el pagament de cupó, sinó que fins amortitzacions extraordinàries es podrien fer, ens omplí de goig.

No ens entretinguérem aleshores a esbrinar d'on havia pogut l'Ajuntament adquirir un crèdit tan important. Les paraules prometedores del senyor Casanoves tingueren la virtut d'engreixar els canvis del paper municipal o Borsa, enfrontant-se ben prompte de deu i quinze enters.

Heus ací que, de cop i volta, un reportatge sensacional de «La Publicitat» posà al descobert una «pasterada» de les més grosses entre un aventurer de finances estranger i els prohoms d'un sector extremista de la política catalana.

Uns pocs dies més tard, en una conferència, el Sr. Bausili ens posà en clar la intel·ligència que sembla que existia entre el Conseller de Finances de la Generalitat, i el Sr. Bloch, per veure d'obtenir d'un banc francès un crèdit de cinquanta milions, gestió que el conseller regionalista desestimà, tot i el requeriment que li féu el Sr. Giralt per portar a terme aquest assumpte. També, per manifestacions posteriors s'ha sabut que el Sr. Casanoves estava al corrent de l'afer.

Ara sols ens resta preguntar si les declaracions que féu aquest senyor unes setmanes enrera respecte les disponibilitats metatlles del Municipi, eren fetes en vista a la cèlebre operació «Bloch-Companys-Giralt» o és que realment el diner existia en abundància.

No es poden dir més infàmies en menys paraules.

I d'això en diuen bona premsa?

L'apoliticisme de l'Església

El bisbe de Barcelona es declara contrari als partits neutres

«No lluiteu amb canyes. Lluiteu amb armes acerades...»

El Bisbe de Barcelona ha engugat una «pastoral» de marcat caràcter polític. Ens limitem a consignar el fet, sense fer-hi comentaris.

De dita «pastoral» —larga i difusa com totes les pastorals, en còpiem els següents trocs:

«Esigueu alertes, velleus... Veiem amb gran satisfacció el generós moviment de protesta i de revisió que s'ha aixecat entre vosaltres, per a reparar els mals causats a l'Església i evitar altes nous, i desitgem vivament que aquest moviment s'acreei, usant amb energia tots els medis lícits, com ens diu el Sant Pare. Però veiem també, i no sense recel i gran temor, que es tracta de torcer el curs d'aquest moviment, proposant-nos programes tendents a convertir-vos a formar partides neutres, en certs partits d'ordre, amb el qual sols podria logar-se suavitat una mica les ferides sense cicatritzar-les, sense evitar, molt menys, irreparables conseqüències per a l'esdevenidor. Antiga és aquesta tàctica, que sempre ha fracassat.»

«Res de transaccions ni pactes amb l'error, res de neutralitats en una lluita en que es juguen els interessos eterns de l'Església, que són els interessos de la glòria de Déu i de les ànimes. El partit neutre no existeix en la causa de Déu. No hi ha hagut al cel de la prova: els àngels fidels amb Miguel, els àngels rebels amb Satanàs. No hi ha hagut al Paradís terrenal: «Posa entre la teva descendència i la seva». No hi és a l'Evangeli: «el que no està amb mi, està en contra de mi». No hi és davant el tribunal de Crist: els bons a la dreta, els dolents a l'esquerra. Ah! i us juro, fills estimats, que llavors cap de la dreta voldrà passar-se a l'esquerra, així com tots els de l'esquerra voldran passar-se a la dreta. I tant, per tant, en aquesta gran batalla espiritual, davant per davant de l'adversari, amb molta caritat, si però també amb molta intransigència en

quant als principis. Lluiteu amb força energia, amb armes ben trempades. I en això, deuen lamentar que es treuguin aquestes armes, amb preferència de l'armaria democràtica; treieu-les pel color de la nostra armeria pròpia, del Sant Evangeli. No lluiteu amb canyes, lluiteu amb armes acerades, exposant els arguments metafísics, les raons d'ordre sobrenatural, basades en els drets d'un Déu Creador, Redemptor i etern Remunerador.»

El Bisbe de Barcelona no en té prou amb aquesta «pastoral» política. Ha publicat també, amb circular contra la premsa d'esquerra, en la qual fa avinent que fan un gran pecat els que llegeixen «El Diluvió», «Solidaridad Obrera», «L'Esquella de la Torratxa», «Papu», «L'Hora», «La Batalla», «La Traca», «El Cencerro», «La Tierra» i altres per l'estil.

I afegeix: «I és també obligació nostra cridar l'atenció de Nostres caríssims sacerdots i estimats fidels sobre la premsa dita neutra, digui's política o apolítica. Amb poderosa raó i sobrada freqüència recalcen a Nos i a la Nostre Comissió de Vigilància, denúncies documentades sobre articles més o menys intencionals que s'oposen a la veritadera doctrina i a la disciplina de l'Església, i sobre gravis tendències i immoralitats que violen la santedat de costums sobre les que venim obligats a exercir Nostre vigilància, demanant circular contra la lectura dels tals diaris i revistes, quin nom per ara no creiem oportú consignar, però que tal vegada en el seu dia ens veurem, amb sentiment, precisats a denunciar públicament de no escoltar Nostre veu pastoral, deuen també guardar-se Nostre clergat i fidels, puix el seu freqüent tracte és un perill no petit per la integritat de la Fe i la puresa de costums cristianes.»

El Bisbe de Barcelona, com poden veure, no ha perdut el temps...

I després, que ens parlem de l'apoliticisme de l'Església!

Un homenatge

A Rivesaltes, el diumenge va ésser inaugurat el monument al general Joffre

Rivesaltes, l'assolada població rosellonesa, on va néixer el general Joffre, el primer capdell de la gran Guerra, va estar, ahir de festa, Banderes franceses i dels països aliats, guarnint places i carrers, amb flors i llorers en profusió. Músiques en abundor, i tropes, moltes tropes, de tota mena, des de l'aviació a la marina. L'exèrcit francès estigué ben representat en l'acte d'inaugurar-se el monument aixecat a l'home que va aconseguir fer-li resistir l'empenta alemanya i portar-lo pel viarany de la victòria. Rivesaltes, la quietud, bullia el diumenge passat. Les salves de l'artilleria i fusellada d'ordavens l'espai. Els sons estridents de bandes i xaranges, omplien tots els recons de la població. I aquesta, jolosa i orgullosa, rebia l'homenatge de tantes personalitats forasteres, de diputats i ministres, d'ambaixadors i ex-emiliants, que anaven a retre homenatge a la figura venerable del gran capdell, que mai s'oblida que era català i que com a català sempre va conduir-se.

M. Maginot, ministre de la guerra, féu, al peu del monument acabat de destapar l'elogi del general Joffre. Després parlaren el prefecte, diputats i senadors, en termes també elogiosos.

Però l'homenatge més cordial atorgat en els cors dels catalans de Rivesaltes.

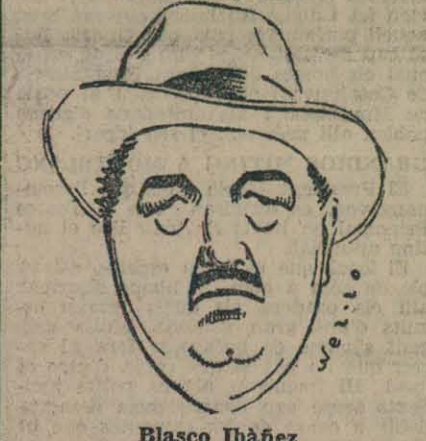

L'estàtua al mariscal Joffre, a Rivesaltes

La darrera voluntat d'un gran republicà

Les despulles de Blasco Ibañez reposaran a la Malvarrosa i no als jardins de Monforte

S'ha projectat, a València, traslladar les restes del gran republicà i literat als jardins de Monforte. Els fills del gran escriptor s'hi oposen.

Blasco Ibañez

Mario Blasco, ha parlat així, comentant el projecte: «Monforte no té caràcter republicà. S'assembla a molts d'altres, sobre tot, a Ademes, no soc gens partidari dels jardins d'homes il·lustres, doncs pot donar-se el cas de que al costat de la sepultura d'un gran artista hi hagi la d'un general, com passa a França.»

La voluntat del meu pare era que fos enterrat a la Malvarrosa i prop del mar. Que sigui allí, doncs, on reposin les seves despulles, i que s'hi portin també les de la meua mare. El senyor Sarabia ha projectat aixecar un far al

costat de la tomba del meu pare. Em sembla una bona pensada. Estic disposat a donar tota mena de facilitats per a que es compleixi la voluntat del meu pare.

Libertad Blasco, filla del gran republicà, ha afegit:

«Els restes del meu pare han de descansar, com ell volia, a la Malvarrosa. Allí passà les hores més agradables de la seva vida i els moments de més emoció. Allí vibrà el novel·lista, el polític i l'home familiar. No es poden oblidar aquells moments. Ja veureu. El meu pare era un gran nadador. I entrava amb tots nosaltres al mar. I ens ensenyava a nadar. Llençant-nos a l'aigua tal com feta Ulisses Ferragut, el personatge de la seva novel·la.»

El meu pare no solament ens digué a nosaltres que volia ésser enterrat a la Malvarrosa i davant el mar, sinó que ho digué varies vegades en públic, una d'elles al Cabanal, el maig de l'any 1921, en un discurs que pronuncià. La premsa de llavors ho dirà. Allí ho afirmà davant els seus amics els pescadors. A la fi de la Malvarrosa es pot fer el museu Blasco Ibañez i arreglar-la de manera que recordi l'època de la seva estada allí i la vida de l'artista i del polític lluitador.

Tots els fills estem disposats a fer que es compleixi la seva voluntat.

Un geroglífic financer

La Veu de Catalunya publica en la seva edició d'ahir un telegrama procedent de l'estranger amb un títol que textualment diu així:

«El deficit de pressupost als Estats Units ascendirà a cinc mil milions de dòlars.»

I més avall afegeix en un subítol: «El deficit de pressupost als Estats Units. Serà de cinc cents milions de dòlars.»

I el telegrama diu així: Washington, 21.

El tresor americà ha anunciat 780 milions de dòlars. Es creu que en 30 de juny que ve, o sigui al final de l'exercici, el deficit serà de mil cinc cents milions de dòlars.

Reconeixem una vegada més la su-

perioritat que en qüestions de finances, tenen els homes de «La Veu» car no solament no els balla el cap davant de xifres fabuloses, sinó que fins hi fan jeroglífics.

Nosaltres no arribem a tant.

Ha mort a París, l'ex-ministre francès M. Loucher

Després d'una dolga d'emipitament en la seva malaltia de la qual, el telegraf ens ha donat detall pas a pas, ha mort a França aquest home bo, generós, popular, que l'any 1928 feia promulgar la primera llei de cases barates a la veïna República.

No són aquestes, solament, els seus mèrits que l'acrediten com a home de

M. Loucher

fel·lic recordança: la seva tasca feixuga en el període 1914-18; la intervenció incansable i afortunada en els cèlebres acords de Wiesbaden i Locarno. Les finances en el seu aspecte benèfic: assegurances i previsió social han estat el seu fort. Actualment ocupava la vicepresidència de la Comissió de relacions exteriors i d'assegurances.

Miliava en l'esquerra radical. Fou catòric copis ministre, ocupant amb preferència el departament de Treball.

Parlem-ne, d'afers bruts...

Els contactes sospitosos i els negocis no gens nets dels enemics de l'Esquerra

La fantasia de «La Publicitat» en voler crear un escandalós «afer» entorn de la nota publicada per LA HUMANITAT, ha servit per a demostrar-nos una vegada més la sagrada unitat de les forces d'Acció Catalana i Lliga Regionalista quan es tracta d'atacar als homes d'Esquerra Republicana. Aquesta unitat de «polítics» que el poble ha arxivat ja, catalogant-los amb la trista etiqueta del fracàs i de l'oblit, inútils per portar a cap tasca positiva, han trobat una magnífica oportunitat per reixir de les seves cendres i manifestar tota la virulència del seu despit acumulada en els llargs dies d'inactivitat política.

N'hi ha hagut prou amb que «La Publicitat» descobris amb enginyosa traça a l'afer Bloch perquè tots els «financiers» de la Lliga, mestres i deixebles d'aquesta flamant escola pràctic-econòmica que ha meravellat a la nostra generació amb les seves «kolossal» creacions de la Chade, el Banc de Barcelona, el Banc de Catalunya i la Companyia del Suro, es llicencessin amb un braó i entusiasmes dignes de millor causa a escampar als quatre vents la ignominia que l'inocent i hàbilment explotat afer Bloch havia, segons ells, llençat damunt dels homes d'Esquerra Republicana.

Nets de culpa i sense màcula de pecat, els apòstols financers de la Lliga Regionalista han quedat escandalitzats de que alguns homes d'Esquerra haguessin ni tan sols pogut parlar amb un home desprestigiat com en Bloch, nom que s'havia vist barrejat en els grans escandalosos afers. La seva epidermis finíssima s'ha tensat del carni pudorós de la vergonya nomenada en pensar que existien homes que poguessin tractar amb la desprestigiada figura d'En Bloch.

El seu «leader», En Cambó, que els ha educat en l'exemple de la seva conducta «rectilinea», els havia ensenyat a fer la selecció dels homes, creant amb el famós Manuel Pereña la Companyia del Suro. Que es preguntin als homes de finances de Belçica, i principalment a la Banque de Bruxelles, qui era Manuel Pereña, home que ha estat perseguit per la policia i que degué canviar el seu nom original, que era Jaume Planas, pel que utilitzava darrerament i que el féu tristement cèlebre. Preguntin a una de les banques més prestigioses d'Espanya, i sobretot a la

sucessal de Barcelona, qui era Manuel Pereña, i el resultat d'uns xecs que sumaven alguns cents de milers de francs foren pagats a la presentació a Londres per manca de fons. Que ens digin si és cert que Jaume Planas o Manuel Pereña fou, gràcies a la seva amistat i tractes amb Cambó i Ventosa, nomenat Conseller del qual hagué d'ésser expulsat més tard, quan comencaren a arribar noves del seu interessantíssim historial. Que ens demostren la creació de la Companyia del Suro per Cambó i Ventosa i els seus acollits, junt amb l'esmentat Jaume Planas o Pereña, com volgueren, adquirint els negocis de la Compagnie Industrielle de Liege, coneguda pel nom de «CII». I en quant a la Companyia del Suro, creada amb capital espanyol que hi féu càrrec i és la continuadora dels negocis de Pereña, val més que no en parlem. Una idea més o menys aproximada de la magnificència del negoci us la donarà la cotització actual de les accions, bastant per sota del seu valor nominal.

Aquí teniu, doncs, una aplicació pràctica de les doctrines econòmiques de l'escola de la Lliga. Els homes d'Esquerra han comès la lleugeresa de parlar per pura fórmula de cortesia amb un home que ha sollicitat la seva audiència, encara que aquest home és digué Bloch. Els homes de la Lliga tingueren l'encert de pactar i fer negoci amb En Pereña, donant-li una magnífica ocasió per a despendre's d'un negoci quebrat que havia estat a punt de portar a la ruïna a la Banque de Bruxelles. Que el lector s'hi faci el comentari i que ens jutgi a tots.

En Bausili, el regidor «lliguero», va referir-se, en una conferència donada recentment a la Sala Mozart, a l'afer Bloch. Un dia d'aquests ens ocuparem nosaltres d'ell explicant els seus plans de fundació d'una Companyia per finançar i fomentar les exportacions a Romania que li va desfer un ministre de la segona dictadura amb tot i els molts viatges que va fer a Madrid per tal d'aconseguir-ho. És una cosa molt xocant, tant el negoci en si com els seus tràmits. Prometem parlar-ne.

F. COSTA

LA CONXORXA DRETISTA

Una anècdota oportuna

«Nosaltres Sols», periòdic setmanal i confidencial, ha publicat, en el seu darrer número, un simulacre d'article, ple de difamacions i d'injúries adreçades a mi. Com sigui que aquest setmanari és solament editat per a «ells sols», com el seu títol ja ho indica, «La Publicitat» ha tingut cura de publicar-lo ahir, diumenge, perquè els seus lectors s'assabentessin de la mala persona que jo sóc. «Royaliste», comunista, difamador de Macià, però soldat de Frats de Molló, tanmateix.

Es veu que, segons aquests senyors de «Nosaltres Sols», és incompatible ésser amic de Lleó Daudet i de Valliant-Couturier. Eils ignoren que, fins els dos il·lustres polemistes, no s'han menjat mai el fetge l'un de l'altre.

«La Publicitat», que no fa seves aquelles acusacions, les publica per un deure d'informació. No volen dialogar amb mi, perquè saben que tinc la veu més clara i parlo d'un lloc més alt, però recullen ço que parla de mi amb una imparcialitat esborronant.

«La Publicitat», acull a les seves planes un article injuriós que no va signat, i per tant, no té ni solvència ni responsabilitat. I ara, heus ací l'anècdota:

Clemenceau era un jove diputat i ja començava a estudiar per «Tigre». Un dia, en el moment que s'asseia al seu escó del Palai Bourbon, a París, un altre diputat — devia ésser de «nosaltres sols» — va cridar-li: «Clemenceau és un traidor!»

D'un salt e. Tigre va posar-se al mig de l'hemicicle, i, amb els punys closos, va demanar: «Prego al diputat que acaba de tractar-me de traidor que surti al carrer a explicar-se amb mi.»

I ningú va aixecar-se. Un silenci profund va permetre a Clemenceau demanar, un altre cop, que el xerraire imprudent es manifestés.

Tampoc ningú va aixecar-se per a respondre i fer seva aquella greu acusació.

Llavors el Tigre, dirigint-se a la Cambra, va dir:

«Així, queda ben entès que «ningú» ha dit que Clemenceau era un traidor.

Des d'aquestes planes de LA HUMANITAT, prego a l'autor d'aquelles ratlles que es doni a conèixer; del contrari, hauré de dir també que no les ha escrites ningú.

JOSEP FONTBERNAT

«No em faig amb brètols»

Una resposta contundent de Rafel Campalans a «La Publicitat»

El diputat per Barcelona Sr. Rafel Campalans, ens prega la publicació de la següent carta:

«Lletre oberta al Sr. Josep Barbey. — Ciutat, 21 de novembre de 1931. Distingit amic:

Arribat de Madrid, a les dues de la tarda, no he vist ara (són les cinc) «La Publicitat», d'aquest matí. La maniobra iniciada diumenge passat amb l'afer Brunet, culmina avui en la vilèsia màxima amb l'article de redacció «La causa de l'expulsió de M. Bloch». Segueixent us he cridat per telèfon i al vostre domicili m'han dit que us suposaven a Sevilla. Però m'és impossible d'esperar el vostre retorn. Quan el canibalisme de les lluites polítiques de Barcelona posava en perill la meua vida, jo em sentia fort i vivia tranquil·lament. Ara no puc viure. La infàmia baixada d'aquest ambient que es vol crear m'ofega.

I bé: conèixeu la noblesa amb què he combatut a pit obert el vostre ideari polític. Però sabeu també, com ho saben molts dels vostres companys, la noblesa amb què he sabut respectar els vostres noms i com he estat lleial per damunt de la picabaralla dels partidismes — a les meves amistats. Per tot això em crec amb dret per a reclamar de vós una rectificació franca, categòrica i immediata de l'injúria sentit amb què és reportada a les planes de «La Publicitat» la nostra conversa del «Palace», desenrollada amb vós i l'amic Cuito en termes del tot diferents.

Us tinc plenament, absolutament (a desgrat dels contactes que amb «La Publicitat» poguéu tenir) per un home d'honor i se que us fareu càrrec del meu trasbals. Penseu que les hores em seran feixugues de passar.

De moment m'he hagut de limitar, com a tràmit previ de la querrel·la per injúria contra el director de «La Publicitat», a signar poders per la demanda de conciliació. Jacompen dreu que la meua dignitat no em permet de rebaxar-me fins a demanar explicacions directes a l'autor de la injúria; no em faig amb brètols.

Amb tot l'affecte us estrén y la mà, el vostre amic devot, R. Campalans.»

cadadia...

Butlletí del temps

A la nit, al cel, unes cavalcades de núvols molt decoratius, molt escenogràfics.

Després, foragitats els núvols pel vent, un cel i una lluna de postal, sense aquella punta àrida de fred, un cel i una lluna de serenata de Tosselli.

Avui un dia magnífic, un dia pintat de nou. Bon sol de tardor: per als malalts, per als vells, per als infants.

Delatam

Si, senyors; nosaltres també delatam. Ho hem après de La Veü i de La Publ. Delatam El Siglo Futuro.

Nosaltres n'havíem sentit parlar d'El Siglo Futuro, però ens creïem que no existia, ens creïem que era una broma. — Una broma ja ho és: una broma negra i desagradable.

Avui n'hem tingut un número a les mans. I en aquest número, a la capçalera, hi hem vist un Sagrat Cor que no és pas cap obra d'art, que és tot el contrari d'una obra d'art.

I hem vist la següent llegenda: «Retinaré en España».

Què hi diu la República? Perquè havíem quedat que a Espanya hi havia República! I que no en volíem saber res d'això del «retinaré»!

Benavente

L'ex-rei, entre moltes altres coses — automòbils, balandres, cavalls, fills de còmica i accions lliberades —, tenia dos autors. Aquests dos autors eren Benavente i Muñoz Seca. Quan volia riure, es decantava vers Muñoz Seca, perquè es pensava que Muñoz Seca feia riure. Quan volia pensar — que era poques vegades —, es girava a Benavente perquè es pensava que Benavente feia pensar.

En agraïment, els dos autors són monàrquics, rabiosament monàrquics.

Benavente, a més de monàrquic, té quelcom de fementí. La seva ironia és purament fementina i ha escrit, com Marcel Prévost, unes Cartes de dones; en les seves comèdies ço que hi ha de millor són els caràcters de dona.

Ara Benavente s'ha empipat. No perquè hagin condemnat el seu amic l'ex-rei, sinó perquè les seves dues darreres comèdies no han tingut èxit, perquè la crítica de Madrid i Barcelona no l'ha tractat tan bé.

En manera d'empipar-se, hi ha també quelcom de fementí. Benavente s'ha enfadat com les dones quan els diuen boniques.

Però Benavente no ignora que les dones també es fan velles.

El clixè d'avui

Les castanyeres

Aucell d'hivern. Aucell de ciutat. Ve alhora dels primers fruits i se'n va quan ja la primavera es torna estiu. Indústria modesta, no necessita, per a desenvolupar-se més que un tamboret, una torradora, i un sac de castanyes. N'hi han —silbaries— que fins gauden d'un paravent i un armariet, que té molta

punts de contacte amb una taula de nit. Quant el fred apreta, la castanyera fa negoci. Els transeünts, amb les castanyes, menjien i s'escalfen les mans. Quant el fred minva, la castanyera s'espavilla, i amb les castanyes hi apareixen moniatos, panotxes de blat de moro i fins patates.

Es una indústria vella que no desapareix. Va fent, sense progressar, però sense adonar-se'n del seu anacronisme. Barcelona, on les castanyes són tradicionals, no sabria capir-lo un hivern sense elles.

En alguns llocs, hi ha homes a vendre i a torrar castanyes. Aquestes, no valen. Malmeten la tradició i la classe.